

Program własny

Integracja ważna sprawa! Sport, nauka i zabawa

Program integracyjnych zajęć grupowych
z wykorzystaniem metod AAC

Opracowanie i realizacja:
Alina Filipek-Ziółkowska
Magdalena Panek

Spis treści

- I. Charakterystyka programu
- II. Cele programu
- III. Organizacja zajęć
- IV. Metody i formy pracy
- V. Obszary programu
- VI. Przewidywane osiągnięcia uczniów
- VII. Ewaluacja

I. Charakterystyka programu

Program integracyjnych zajęć grupowych „**Integracja ważna sprawa! Sport, nauka i zabawa**” zakłada integrację dzieci niepełnosprawnych intelektualnie w stopniu umiarkowanym i znacznym (klasa Vb SP) z wychowankami I zespołu rewalidacyjno-wychowawczego Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Damnicy. Ma na celu przede wszystkim wdrożenie uczniów do wspólnego funkcjonowania w grupie, społeczności szkolnej, uwrażliwienie tych bardziej sprawnych na potrzeby i konieczność niesienia pomocy wychowankom z głęboką niepełnosprawnością intelektualną. Szczególny nacisk położony będzie na poznanie zasad poprawnego nawiązywania kontaktów społecznych, komunikowania się werbalnego i niewerbalnego, zasad zdrowej rywalizacji oraz adekwatnego przekazywania i odbioru emocji. Ze względu na problemy komunikacyjne uczestników programu zajęcia będą wspomagane metodami AAC, które ułatwią oraz usprawnią organizację zajęć. Integracyjny charakter prowadzonych zajęć przyczyni się zarówno do rozwinięcia sfery społecznej, ułatwi nawiązywanie relacji, jak również umożliwi uczniom i wychowankom doskonalenie sprawności manualnych, motorycznych przy jednoczesnym usprawnieniu zdolności językowych i komunikacyjnych.

Program „Integracja ważna sprawa! Sport, nauka i zabawa” będzie opierał się na różnorodnej tematyce dostosowanej do aktualnych potrzeb i możliwości uczestników. W ramach programu będą organizowane zajęcia plastyczno-techniczno-muzyczne, doskonalące sprawność ruchową, polisensoryczne, przy jednoczesnym usprawnianiu zarówno komunikacji werbalnej, jak i niewerbalnej.

II. Cele programu

1. Cele ogólne:

Najważniejsze cele programu to:

- budowanie prawidłowych relacji między dziećmi podczas zabawy,
- integracja grupy w atmosferze wzajemnego zaufania i poczucia bezpieczeństwa,
- czerpanie radości ze wspólnej zabawy,
- doskonalenie zdolności komunikacyjnych,
- rozwijanie sprawności percepcyjno-motorycznych,
- wzajemne wsparcie podczas zajęć integracyjnych.

2. Cele szczegółowe:

- uwrażliwienie na potrzeby innych,
- uczenie poszanowania inności i indywidualności drugiego człowieka,
- nabywanie umiejętności podporządkowywania się zasadom i regułom,
- dbanie o prawidłowe relacje z rówieśnikami, umiejętność współdziałania w grupie,
- rozwój samodzielności i nabywanie umiejętności nawiązywania kontaktów społecznych,
- usprawnianie umiejętności komunikacyjnych przy wspomaganiu się metodami AAC,
- doskonalenie nadawania i odbioru komunikatów werbalnych i niewerbalnych,
- wyzwalanie naturalnej spontaniczności poprzez zabawę,
- rozwijanie twórczej aktywności,
- kształcenie percepcji słuchowej, wzrokowej, koordynacji wzrokowo-ruchowej, wyobraźni oraz gotowości do twórczych rozwiązań,
- rozwijanie zdolności manualnych poprzez zajęcia plastyczno-techniczno-muzyczne oraz kulinarne,
- wdrażanie do polisensorycznego poznawania otoczenia,
- kształtowanie umiejętności korzystania ze sprzętu wysokiej technologii (tablet, komputer, tablica multimedialna).

III. Organizacja zajęć

Zajęcia w ramach programu „Integracja ważna sprawa! Sport, nauka i zabawa” będą odbywały się raz w tygodniu przez 2 godziny, cyklicznie co 2 tygodnie. Uczestnikami zajęć będą uczniowie klasy Vb Szkoły Podstawowej oraz wychowankowie I zespołu rewalidacyjno-terapeutycznego ze Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Damnicy. Uczestnicy zajęć pracować będą w grupie bez podziału na stopień niepełnosprawności intelektualnej. Będą znajdować się pod stałą opieką nauczycieli wspierających ich aktywność oraz obserwujących reakcje. Zadaniem nauczycieli będzie tworzenie sytuacji i proponowanie aktywności, które wyzwolą u uczniów/wychowanków radość, pozytywne emocje i zadowolenie z wykonywanych czynności. W zależności od tematyki danych zajęć będą odbywały się one w sali gimnastycznej bądź sali lekcyjnej/terapeutycznej/pracowni.

IV. Metody i formy pracy

Metody czynne

- **metoda samodzielnych doświadczeń** – stwarzanie warunków do samodzielnej zabawy, ułatwianie nawiązywania kontaktów z otoczeniem społecznym, przyrodą i sztuką z własnej inicjatywy,
- **metoda kierowania własną działalnością dziecka** – inspirowanie spontanicznej działalności przez zachętę, sugestię, radę czy podsuniecie pomysłu,
- **metoda zadań stawianych dziecku** - inspirowanie do odkrywania nowych zjawisk, przyswajania i stosowania określonych umiejętności,
- **metoda ćwiczeń utrwalających** – powtarzanie czynności w celu ich rozwoju, utrwalanie wiadomości lub postaw, a także ćwiczenie mięśni,
- **Kinezylogia edukacyjna Paula Dennisona,**
- **Metody twórczych zajęć ruchowych: gimnastyka Rudolfa Labana, Carla Orffa**

Metoda gimnastyki twórczej Rudolfa Labana nazywana jest także metodą improwizacji ruchowej. Daje możliwość podejmowania ruchu zgodnie z własną inwencją twórczą, fantazją, doświadczeniem.

Tematyka zadań ruchowych wywodzi się z pięciu zasadniczych tematów:

1. Wyczucie (świadomość) własnego ciała.
2. Wyczucie ciężaru i czasu.
3. Wyczucie przestrzeni.
4. Rozwijanie wyczucia płynności ruchu i ciężaru w przestrzeni.
5. Adaptacja ruchów własnych do ruchów partnera lub grupy.

- **Metoda Carla Orffa**

Głównym celem i zadaniem tej metody jest wyzwolenie u dzieci tendencji do samo ekspresji i rozwijania inwencji twórczej. Zdaniem C. Orffa muzyka rodzi się z mowy, ruchu i gestu. Wykorzystane i przetworzone na język muzyczny powinno być to, co dziecku najbliższe: słowo, gest, ruch. Zaspokojenie potrzeby ruchu w formie dobranej przez samo dziecko, daje okazję do rozładowania napięć emocjonalnych, do ich odreagowania.

Metody oglądowe

- obserwacja i pokaz- przedmioty, zjawiska, czynności,
- osobisty przykład nauczyciela,
- udostępnianie sztuki – dzieła plastyczne, muzyczne,

Metody słowne

- rozmowy,
- opowiadania,
- zagadki,
- objaśnienia i instrukcje,
- sposoby społecznego porozumiewania się.

Metody aktywizujące

- **gry dydaktyczne** - uczą ścisłego przestrzegania reguł, wpływają na twórcze myślenie, rozwijają wyobraźnię, zmuszają do współdziałania itp.

Formy pracy

- Praca zespołowa
- Praca indywidualna
- Praca zbiorowa (z całą grupą)

V. Obszary programu

Program „Integracja ważna sprawa! Sport, nauka i zabawa” oparty został na następujących trzech filarach:

- 1. Ruch** - podstawowe narzędzie wspierające rozwój psychoruchowy, jak również proces terapii zaburzeń rozwojowych dziecka. Celem stosowania tej metody jest rozwijanie poczucia własnego ciała oraz przestrzeni. Ponadto następuje rozwój sprawności ruchowej, działania w przestrzeni, współdziałania jej z innymi, nawiązywania bliskich kontaktów.
- 2. Sztuka** - pomaga w wspieraniu rozwoju poprzez stosowanie materiałów artystycznych w bezpiecznych i sprzyjających do tego warunkach. Ta forma terapii jest szczególnie użyteczna dla osób, które mają trudności z wyrażeniem swoich myśli i uczuć drogą werbalną, gdyż bazuje na przekazie pozawerbalnym (obraz, ruch, dźwięk, gest).
- 3. Wielozmysłowe poznawanie świata** - poznawanie poprzez zmysły to zdolność do odbioru specyficznych bodźców środowiska, analizy i przekształcania ich w energię procesu nerwowego. Dziecko poprzez działanie i bezpośrednie poznanie rozwija nie tylko swoje zmysły ale także zdolności do postrzegania otoczenia. Właśnie w czasie eksperymentowania z różnego rodzaju tworzywami naturalnymi czy sztucznymi budzi się u małych odkrywców radość i wyzwala ciekawość poznawcza. Rozwija się także rzeczowa wiedza.

Wyżej wymienione formy są efektywnym sposobem wyzwalania aktywności u dzieci. Podstawą tworzenia programu były indywidualne potrzeby i możliwości uczniów/wychowanków oraz trudności i ograniczenia wynikające z możliwości porozumiewania się.

Obszary programu:

W zakresie zajęć ruchowych program zakłada:

- podniesienie ogólnej sprawności i wydolności fizycznej organizmu,
- stymulację koordynacji wzrokowo-ruchowej, wzrokowo-słuchowej oraz wzrokowo-ruchowo-czuciowej,
- wyrabianie aktywności i samodzielności przez czynnik współzawodnictwa,
- odczuwanie swojego ciała,
- orientację w schemacie ciała,
- wzmocnienie wiary we własne siły,
- wykorzystywanie i utrwalanie zdobytych umiejętności ruchowych w codziennych czynnościach.
- rozwijanie świadomości niesienia pomocy słabszym.

W zakresie działań plastyczno-techniczno-muzycznych program zakłada:

- wspomaganie wszechstronnego rozwoju ucznia,
- rozbudzanie i rozwijanie wrażliwości estetycznej dziecka oraz jego indywidualnych zdolności twórczych,
- rozładowanie trudnych emocji u dzieci oraz wyzwalanie pozytywnych emocji umożliwiających optymalne wykorzystanie ich możliwości rozwojowych,
- doskonalenie umiejętności koncentracji uwagi i skupienia na danym zadaniu,
- zapewnienie atmosfery ciepła i życzliwości,
- pobudzanie kreatywności uczniów, odkrywanie przyjemności tworzenia, cieszenie się uzyskanym efektem,
- rozwijanie umiejętności manualnych uczniów,
- rozwijanie i wspieranie poczucia własnej wartości,
- udoskonalenie współpracy w grupie.

W zakresie zajęć polisensorycznych program zakłada:

- budowanie u uczniów poczucia radości, bezpieczeństwa, a co za tym idzie wzajemnego zaufania i komunikacji poprzez dostarczanie im określonej ilości i jakości bodźców sensorycznych pobudzających zmysły do działania,

- stymulację zmysłu wzroku (dostarczanie bodźców wielobarwnych), smaku (smakowanie potraw, rozpoznawanie pokarmów na podstawie smaku, różnicowanie smaku słodkiego, kwaśnego, słonego, gorzkiego), węchu (wąchanie artykułów spożywczych), poprzez zajęcia kulinarne,
- doskonalenie umiejętności przygotowywania prostych posiłków,
- wdrażanie do kulturalnego spożywania posiłku i estetycznego przygotowania dań,
- doskonalenie znajomości najbliższego otoczenia.

VI. Przewidywane osiągnięcia uczniów/wychowanków

Po zakończeniu realizacji programu uczniowie:

- będą współpracować i współdziałać z innymi dziećmi podczas zajęć grupowych,
- poznają zasady prawidłowych zachowań społecznych,
- będą przekazywać emocje w sposób akceptowany społecznie,
- chętnie podejmą kontakty społeczne z innymi osobami,
- usprawnią funkcje percepcyjno-motoryczne,
- poznają otaczający świat wielozmysłowo,
- rozwiną zdolności komunikacyjne,
- usprawnią posługiwanie się metodami AAC, zarówno w formie niskiej, jak i wysokiej technologii,
- rozwiną umiejętność współdziałania i czekania na swoją kolej.

VII. Ewaluacja programu

Ewaluacja przeprowadzona będzie na zajęciach w formie obserwacji uczniów/wychowanków podczas proponowanych aktywności i zabaw. Systematyczne jej prowadzenie pozwoli dostrzec wpływ przekazywanych treści na postawy, wiedzę, umiejętności i zachowania dzieci, a zarazem będzie stanowiło podstawę planowania dalszej pracy.

Narzędziami jakie posłużą ewaluacji będą:

- spotkanie integracyjne z uczniami z pokrewnych placówek,
- zajęcia otwarte.

Opracowanie i realizacja:

Magdalena Panek

Alina Filipek-Ziółkowska